

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГО - ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ТА РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Матеріали VIII Всеукраїнської наукової електронної конференції з міжнародною участю з нагоди 95-річчя Національного університету фізичного виховання і спорту України

(м. Київ, 14 травня 2025 р., Україна)

Київ 2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ**

**Актуальні проблеми
психолого-педагогічного супроводу та
розвитку суб'єктів спортивної діяльності**

**МАТЕРІАЛИ VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
ЕЛЕКТРОННОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
(м. Київ, 14 травня 2025 р., Україна)**

КИЇВ – 2025

УДК 796.01+378:159.9

ББК 74.00я88

Друкується згідно з рішенням Вченої ради Національного університету
фізичного виховання і спорту України
наказ № 161 - заг. від 16.04.2025р.

Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності: Матеріали VIII Всеукраїнської наукової електронної конференції з міжнародною участю з нагоди 95-річчя Національного університету фізичного виховання і спорту України (м. Київ, 14 травня 2025 р.) / Відповід. ред.: Т. М. Булгакова. – Київ, 2025. – 122с.

Збірник містить тези учасників VIII Всеукраїнської наукової електронної конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності» з нагоди 95-річчя Національного університету фізичного виховання і спорту України (14 травня 2025 р.). Матеріали розкривають результати досліджень студентів-початківців та науковців у сфері психології, педагогіки, фізичного виховання і спорту. В тезах висвітлюються такі напрями: актуальні напрями психологічного забезпечення та супроводу в фізичному вихованні і спорті, педагогічні аспекти підготовки та розвитку суб'єктів спортивної діяльності, рухова активність, психолого-педагогічні аспекти формування здорового способу життя, проблеми дистанційного навчання та розвиток фізичної культури в умовах воєнного стану.

Матеріали збірника призначено для здобувачів першого (бакалаврського), другого (магістерського), третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, молодих вчених, науковців і практиків, які цікавляться проблематикою психолого-педагогічного супроводу суб'єктів спортивної діяльності.

Редакційна колегія:

Булгакова Т. М., к.пед.наук, доцент, завідувач кафедри психології і педагогіки НУФВСУ
Петровська Т. В., к. пед. наук, професор кафедри психології і педагогіки НУФВСУ
Воронова В. І., к. пед. наук, професор кафедри психології і педагогіки НУФВСУ
Гринь О. Р., к. пед. наук, професор кафедри психології і педагогіки НУФВСУ
Толкунова І. В., к. пед. наук, професор кафедри психології і педагогіки НУФВСУ
Фольварочний І. В., доктор пед. наук, доцент кафедри психології і педагогіки НУФВСУ
Терещенко Л. А., к.психол.наук, доцент кафедри психології і педагогіки НУФВСУ, науковий співробітник лабораторії психології навчання імені І.О.Синиці Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України.

Матеріали надруковані в авторській редакції. За зміст матеріалів і достовірність наведених даних несуть відповідальність автори публікації та їх наукові керівники.

ЗМІСТ

I. АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СУПРОВОДУ В ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ І СПОРТІ

Angela Polevaia-Secareanu, Wojciech J. Cynarski, Georgiy Korobeynikov, Markus Raab, Rashid Matkarimov, Fikrat Kerimov, Lesia Korobeinikova USING MARTIAL ARTS TO IMPROVE COGNITIVE FUNCTIONS IN CHILDREN WITH AUTISM.....	9
Бойко Юліан, Митько Артур, Нагорна Вікторія ЕФЕКТИВНІСТЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ФОРМУВАННІ ЗМАГАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ ЮНИХ СНУКЕРИСТІВ.....	10
Булгакова Тетяна, Задніпрянець Богдан ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУТБОЛІСТІВ З РІЗНИМИ ІГРОВИМИ АМПЛУА (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ).....	11
Велько Катерина, Ковальчук Вікторія ПСИХОЛОГІЧНИЙ КЛІМАТ ФУТБОЛІСТІВ В КОМАНДАХ U-13, U-14 В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	12
Візнюк Інесса, Долинна Анна, Долинний Сергій ФОРМУВАННЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ І СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТИ.....	14
Воронова Валентина, Мурзова Ілона ЗГУРТОВАНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА УСПІШНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ В КОМАНДНИХ ВИДАХ СПОРТУ (ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ).....	16
Ганага Ольга, Петровська Тетяна ПСИХОГРАМА КОГНІТИВНИХ ХАРАКТЕРИСТИК КІБЕРСПОРТСМЕНІВ, ЩО СПЕЦІАЛІЗУЮТЬСЯ У ДИСЦИПЛІНІ COUNTER-STRIKE: GLOBAL OFFENSIVE (CS:GO).....	18
Гринь Олександр, Ляшенко Олена ПСИХОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ ТА ПСИХОТЕРАПІЯ ЯК ВИДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ВЕТЕРАНАМ ВІЙНИ В ПРОЦЕСІ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	20
Дзюба Вероніка ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ МОТИВАЦІЇ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ У СПОРТСМЕНІВ-ЮНІОРІВ.....	22
Кириленко Таїса ДУХОВНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ В СПОРТІ.....	23
Кравчук Владислав, Толкунова Інна ПСИХОЛОГІЧНА МОТИВАЦІЯ ЯК РЕСУРС УСПІШНОСТІ У СПОРТИВНИХ ТАНЦЯХ.....	24
Лебедик Леся ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ.....	26
Максимов Станіслав, Воронова Валентина РОЛЬ СТИЛЮ БАТЬКІВСЬКОГО СТАВЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ МОТИВАЦІЇ ДИТИНИ ДО ЗАНЯТЬ СПОРТИВНОЮ АКРОБАТИКОЮ.....	28

Паюк Андрій ОПТИМІЗАЦІЇ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ СПОРТСМЕНІВ ЄДИНОБОРЦІВ МЕТОДАМИ АУТОРЕГУЛЯЦІЇ.....	30
Петровська Тетяна, Арнаутова Лілія ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПРОФІЛЬ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ.....	31
Прокопенко Анастасія, Константиновська Наталія, Кушнерчук Софія ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ТЕНІСІСТІВ ГРУП СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	33
Прохоров Олександр ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАННЯ ГРИ У ШАХИ ДЛЯ ДІТЕЙ З РІЗНИМИ ФОРМАМИ ІНКЛЮЗІЇ, ЯКІ МАЮТЬ РІЗНІ НАВЧАЛЬНІ ТРУДНОЩІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	35
Редько Тетяна ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ПІДЛІТКІВ: ПРОФІЛАКТИКА ТРИВОЖНОСТІ ТА ДЕПРЕСІЇ.....	37
Рядова Ліліана ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ГРАВЦІВ У ФУТБОЛ.....	39
Серебряков Олег, Лускань Олег ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАНЦІВ ГРУП БАЗОВОЇ ТА СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ У ХОКЕЇ З ШАЙБОЮ.....	41
Скулиш Наталія ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ В СПОРТІ.....	43
Смоляр Ірина, Ніколаєва Наталія ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ СПОРТОМ У ДІВЧАТ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ ЗАЛЕЖНО ВІД СПОРТИВНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ.....	44
Стеблюк Світлана ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	46
Така Альона-Марія, Воронова Валентина ТРИВОЖНІСТЬ У ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	47
Терещенко Людмила, Секерін Ярослав РОЗВИТОК САМОДЕТЕРМІНАЦІЇ БАСКЕТБОЛІСТІВ ЯК ЗАСІБ ПРОФІЛАКТИКИ ТА ПОДОЛАННЯ НЕВРОТИЧНИХ ПРОЯВІВ: ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД.....	49
Філіппов Михайло, Ільїн Володимир, Дяченко Ольга, Самсій Роман ЗОРОВЕ СПРИЙНЯТТЯ ЯК СКЛАДОВА ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОЇ НАДІЙНОСТІ СПОРТСМЕНА.....	52
Фольварочний Ігор, Лі Чен СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ ТРЕНЕРА І СПОРТСМЕНА (МОТИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ).....	53
Фольварочний Ігор, Гак Антон РОЛЬ ТРЕНЕРА У ФОРМУВАННІ МОТИВАЦІЙНОГО КЛІМАТУ СПОРТИВНОЇ ГРУПИ.....	54
Фольварочний Ігор, Ву Юньхуей, Лі Чен АДАПТИВНА МОТИВАЦІЯ У СПОРТІ.....	56
Холявко Надія, Толкунова Інна ОСНОВНІ ЧИННИКИ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СПОРТИВНИХ ТАНЦЯХ..	57
Фольварочний Ігор, Шевченко Олександр ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У ЮНИХ ВОЛЕЙБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	59

До когнітивного компоненту стресостійкості нами віднесено:

- Сконцентрованість та зосередженість уваги на досягненні поставленої цілі;
- Ментальну міцність, як здатність досягти результату, незважаючи на невдачі або стрес;
- Самокоучінг, під яким розуміють володіння техніками самовпливу для рішення спортивних задач.

До поведінкового компоненту стресостійкості віднесено:

- Інтернальну локалізацію контролю над значущими подіями;
- Адаптивну поведінку подолання;
- Впевненість та високу самооцінку.

До мотиваційного та вольового компонентів віднесено:

- Спортивну модальність, мотивацію та цілеспрямованість, як здатність спортсмена до сморегуляції психофізіологічних та емоційних станів, пов'язаних із спортивною конкуренцією.

Висновок. Формування стійкого психологічного профілю як комплексу особистісних якостей спортсмена дозволяють визначити підходи до формування механізмів адаптації до стресу як особистісних ресурсів спортсмена у емоційній, мотиваційній, когнітивній, поведінковій та вольовій сферах особистості.

1. Fedorchuk S, Petrovska T, Kohut I, Hanaha O, Arnautova L. Locus of control as a personal coping resource of a sportsman. Social Cohesion, a Common Goal for Psychiatry: EPA 2023. 31th European Congress of Psychiatry. Paris, France, 25–28 March 2023. e-Poster Viewing. European Psychiatry. 2023;66(S1):S699–S1205. EPV0857:S1085.
2. Petrovska T, Kulish N, Kostiukevych V, Sluhenska R, Reshetilova N, Yerokhova A. Research of emotional intelligence as a psychological resource of an athlete. Sport Mont. 2021;19(S2):57–61. doi:10.26773/smj.210910
3. Petrovska T, Sova V, Voronova V, Khmel'nitska I, Borysova O, Kurdybakha O. Features of self-esteem and level of ambition in athletes of different qualifications. Journal of Physical Education and Sport (JPES). 2022.
4. Sarkar M. Psychological resilience: Definitional advancement and research developments in elite sport. International Journal of Stress Prevention and Wellbeing. 2017;1(3):1–4.

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ТЕНІСІСТІВ ГРУП СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Прокопенко Анастасія, Константиновська Наталія, Кушнерчук Софія
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна**

Актуальність дослідження. У сучасному спорті високих досягнень психологічна стабільність спортсмена є важливою складовою спортивного вдосконалення. Особливо це стосується тенісу – виду спорту з високим рівнем психоемоційного навантаження, інтенсивної змагальної діяльності та постійного прийняття рішень в умовах стресу [2].

Науковці, зокрема Білюк С. П. [1], Височіна Н. Л., Макуц Т. Б. [2], відзначають, що психоемоційна напруга, яка супроводжує змагальну діяльність, потребує цілеспрямованої корекції, особливо на ранніх етапах формування спортсмена. Дослідження Молдавана А. та Крушельницького Б. [5], в свою чергу, акцентують увагу на значному підвищенні емоційної напруженості у змагальний період, що супроводжується зниженням концентрації та перешкоджає надійності та ефективності змагальної діяльності.

Крім того результати досліджень Ганта О. Є. [3] стверджують, що підвищення самооцінки тенісистів груп спеціалізованої підготовки прямо пов'язане зі зменшенням стресової реактивності.

Проблематика психологічної підготовки тенісистів на різних етапах багаторічного вдосконалення залишається предметом досліджень протягом багатьох років [1-8]. Відомо, що високий розвиток психологічних якостей дозволяє спортсменам перемагати в матчі та закладає міцний фундамент для підготовки юних тенісистів до участі в професійних турах. У зв'язку з цим, актуальним питанням є дослідження особливостей психологічної підготовки тенісистів на етапі спеціалізованої базової підготовки, що дозволить підвищити спортивну майстерність юних спортсменів.

Результати дослідження. У ході нашого дослідження було проведене анкетування «Самооцінка стресу в заняттях тенісом» (М. Crespo, 2006 [8]) для визначення реакцій тенісистів, що протистоять стресу.

В дослідженні взяли участь 20 тенісистів 14-16 років під час змагального періоду. Отримані дані дали змогу визначити, що 55 % (n = 11) тенісистів показують збалансовані реакції, щоб протистояти стресу про що свідчать результати < 25 очок (рис. 1).

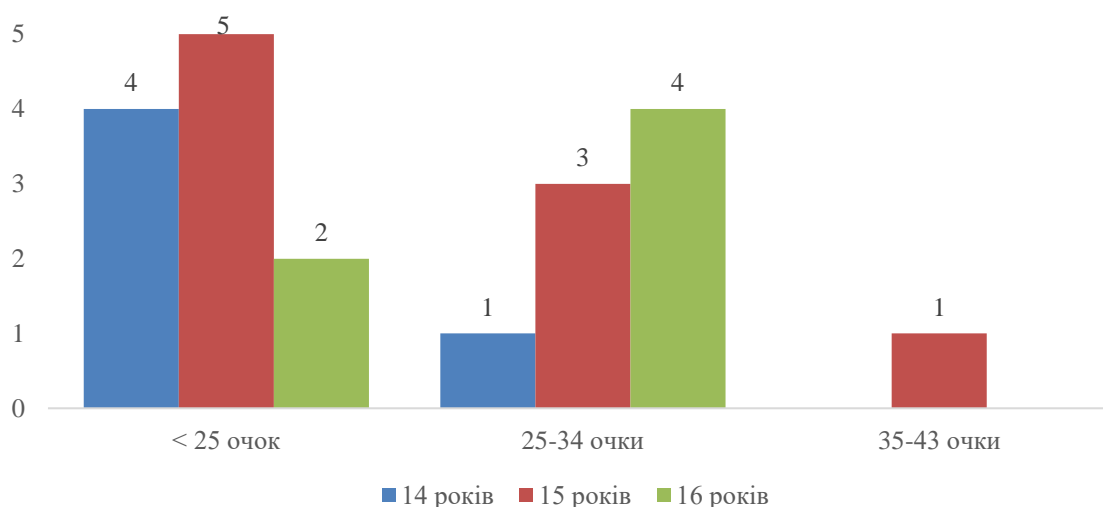

Рисунок 1. Результати анкетування «Самооцінка стресу в заняттях тенісом» (n = 20)

В свою чергу 40 % (n = 8) тенісистів набрали 25-34 очки в ході анкетування, що характеризує їх вміння управляти своїм станом, що має допомагати контролювати рівень збудження, тривожності та стресу, що виникає під час занять тенісом (рис. 1). В той же час, 5 % (n = 1) тенісистів мають результат 35-43 очки, що свідчить про їх розумну реакцію, відповідно до рівня стресу, щоб скоротити тиск в матчі і нівелювати рівень занепокоєння. В той же час, таким гравцям фахівці рекомендують розвивати специфічні психологічні якості та властивості для посилення контролю і здатності подолання гніву, злості, квапливості до, під час або після гри в матчі [4, 7, 8].

Також, зауважимо, про відсутність тенісистів 14-16 років з результатами 44-50 очок, які не можуть ефективно управляти стресом, що може свідчити про досвідченість тенісистів даного віку в участі у змаганнях та напрацювання технік управління стресом, занепокоєнням, оптимізації збудження і т. інш. у зв'язку зі сформованістю певних психологічних якостей у досліджуваної вибірки, а також про ефективність методик, які застосовуються для розвитку стресостійкості у екстремальних ігрових ситуаціях на етапі спеціалізованої підготовки у тенісі.

Висновки. Отримані результати підтверджують доцільність подальшого впровадження цілеспрямованих програм психологічної підготовки тенісистів спеціалізованих груп, що дозволить підвищити їхню змагальну надійність та професіоналізм.

1. Білюк СП. Психологічні особливості тенісистів на ранньому етапі підготовки (молодша вікова категорія). Наукові записки. Серія: Психологія і педагогіка

[Інтернет].

2013;(25):16–18.

Доступно:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoapp_2013_25_5

2. Височіна НЛ, Макуц ТБ. Індивідуалізація психологічної підготовки та її значущість на різних етапах багаторічного вдосконалення в тенісі. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту [Інтернет]. 2015;(8):17–24.

Доступно:

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=PPMB_2015_8_5

3. Гант ОС. Програма корекції самооцінки юних тенісистів у системі їх психологічної підготовки. Науковий вісник Херсонського державного університету [Інтернет]. 2016;5(1):49–55. Доступно: <http://surl.li/oigcj>
4. Ібраїмова МВ, Ханюкова ОВ, Поліщук ЛВ. Сучасна школа тенісу: початкова підготовка: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів фізичної культури і спорту]. Київ: Експрес; 2013. 204 с.
5. Молдаван А, Крушельницький Б. Особливості емоційної напруженості тенісистів у змагальному періоді. В: Історичні, теоретико-методичні, медико-біологічні аспекти фізичної культури і спорту: матеріали наук.-практ. конференції; 2016; Чернівці. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т; 2016. С. 322–329. Доступно: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8155/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf#page=322>
6. Прокопенко А, Копил О, Назаренко Л. Особливості психологічного забезпечення підготовки тенісистів 14–16 років. Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності: матеріали V Всеукр. наук. електрон. конф. з міжнар. участю; 2022 Жовт 28; Київ. Київ: НУФВСУ; 2022. С. 44–45. Доступно: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_v_vseukrayinskoyi_naukovoyi_elektronnoyi_konferenciyi.pdf
7. Теніс: Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. Республіканський науково-методичний кабінет Державної служби молоді та спорту України; 2012. 159 с.
8. Crespo M, Reid M, Quinn A. Tennis Psychology. ITF; 2006. 242 p.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАННЯ ГРИ У ШАХИ ДЛЯ ДІТЕЙ З РІЗНИМИ ФОРМАМИ ІНКЛЮЗІЇ, ЯКІ МАЮТЬ РІЗНІ НАВЧАЛЬНІ ТРУДНОЩІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.

Прохоров Олександр

**Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського,
м. Львів, Україна**

Ключові слова: шахи, адаптація, навчання, інклюзивна освіта.

Зараз в умовах війни в Україні стає важливим питання психологічної безпеки та створення необхідних психологічних та педагогічних умов для розвитку особистості дитини, яка має різні форми інклюзії для покращення її психічного та фізичного здоров'я.

Однією з важливих соціальних цілей держави України є соціальний захист дітей з обмеженими можливостями, створення умов їхнього особистого розвитку, створюючи рівні можливості серед дітей у житті суспільства [3].